

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REVĪZIJAS PALĀTA

REVĪZIJAS PALĀTA

ATZINUMS Nr. 3/2020

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punktu un 322. panta 1. punkta a) apakšpunktu)

par priekšlikumu 2020/0054 (COD) Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 1303/2013 un Regulu (ES) Nr. 1301/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā Covid-19 uzliesmojuma mazināšanas vajadzībām

(2020/C 159/01)

SATURS

	Punkts	Lappuse
IEVADS	1.-5.	2
MŪSU NOVĒRTĒJUMS	6.-13.	3
Iespēja saņemt 100 % līdzfinansējumu	7.-8.	3
Lielāka elastība dalībvalstīm pēc savas izvēles novirzīt ES atbalstu	9.-10.	3
Īpašo pasākumu izmantošanas uzraudzība	11.	4
Pasākumu laika grafiks	12.	4
Ietekme uz revidentu darbu	13.	4
NOBEIGUMA PIEZĪMES	14.	4

IEVADS

1. Covid-19 uzliesmojumam visās ES dalībvalstīs ir līdz šim nepieredzēta ietekme uz iedzīvotāju veselību un valstu ekonomikas noturību. Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija ietekmes mazināšanai “kā pagaidu ārkārtas pasākumu (..), neskarot parastos apstākļos piemērojamos noteikumus,”⁽¹⁾ ierosina mobilizēt Eiropas strukturālo un investīciju (ESI) fondu finansējumu. Komisija atzīst⁽²⁾, ka galvenā reakcija būs jāfinansē no dalībvalstu budžetiem. Komisijas priekšlikumi ir izklāstīti grozījumā, kas attiecas uz divām regulām, kuras nosaka fondu izmantošanu 2014.–2020. gadā: Kopīgo noteikumu regulu (KNR), kas paredz noteikumus par vairāku fondu izmantošanu⁽³⁾, un regulu par Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF)⁽⁴⁾. Komisija pēdējo nedēļu laikā jau ir veikusi papildu pasākumus⁽⁵⁾. Šajā atzinumā šie pasākumi netiek oficiāli izskatīti, taču attiecīgajos gadījumos ir ņemti vērā.

2. Saskaņā ar Komisijas priekšlikuma juridisko pamatu apspriešanās ar Eiropas Revīzijas palātu ir obligāta⁽⁶⁾. Mēs saņēmām oficiālu pieprasījumu no likumdevējiem 2020. gada 3. aprīlī (no Eiropas Parlamenta) un 2020. gada 8. aprīlī (no Padomes). Ar šo atzinumu tiek izpildīta prasība par apspriešanos.

3. Saskaņā ar Līgumu Revīzijas palāta “pārbauda, vai visi ieņēmumi ir saņemti un visi izdevumi veikti likumīgi un pareizi, un vai finanšu vadība ir bijusi pareiza”⁽⁷⁾. Principā mēs pārbaudām, vai ir ieviesta noteikumos balstīta administratīvā sistēma, kas izstrādāta, lai, ievērojot attiecīgos noteikumus, sniegtu iedzīvotājiem labvēlīgus rezultātus un ietekmi.

4. Tomēr šī situācija nav uzskatāma par parastiem apstākļiem. Mēs kā ES iestāde saprotam, ka ES ir jāveic ārkārtas pasākumi, lai palīdzētu dalībvalstīm cīņā pret Covid-19 un mazinātu ietekmi uz Eiropas iedzīvotāju dzīvi. Pašreizējā situācijā ir steidzami jāmobilizē visi pieejamie finanšu līdzekļi, lai novērstu krīzes ietekmi uz veselību, uzņēmumiem un iedzīvotājiem: ES atbalstam ir jābūt pieejamam dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk.

5. Komisijas un likumdevēju iestāžu 2014.–2020. gadam ieviesto procedūru atvieglošana ir saistīta ar riskiem. Komisijas uzdevums ir priekšlikumā rast pareizo līdzsvaru starp nepieciešamību nodrošināt elastību, lai līdzekļi dalībvalstīm būtu pieejami bez aizkavēšanās, un nepieciešamību mazināt riskus saistībā ar atbilstību noteikumiem un pareizu finanšu pārvaldību. Mēs uzskatām, ka palielinātas elastības sniegšana būtībā ir politisks lēmums, kas jāpieņem ES likumdevējam iestādēm – Parlamentam un Padomei.

⁽¹⁾ Paskaidrojuma raksts, kas pievienots Komisijas priekšlikumam COM(2020) 138 final (procedūra 2020/0054 (COD)) Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 1303/2013 un Regulu (ES) Nr. 1301/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā Covid-19 uzliesmojuma mazināšanas vajadzībām.

⁽²⁾ Komisijas paziņojums “Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā” (2020/C 91 I/01), 9. punkts.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1301/2013 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi “Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai” un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 289. lpp.).

⁽⁵⁾ Konkrēti, Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 30. marta Regula (ES) 2020/460, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.); un Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 30. marta Regula (ES) 2020/461, ar ko Padomes Regulu (EK) Nr. 2012/2002 groza, lai dalībvalstīm un valstīm, kuras risina sarunas par pievienošanos Savienībai, sniegtu finansiālu palīdzību, ja tās nopietni skārusi liela mēroga sabiedrības veselības ārkārtas situācija (OV L 99, 31.3.2020., 9. lpp.).

⁽⁶⁾ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 322. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁷⁾ LESD, 287. pants.

MŪSU NOVĒRTĒJUMS

6. Ņemot vērā iepriekš minēto, šī atzinuma mērķis ir atvieglot likumdevējiem Komisijas priekšlikuma izskatīšanu. Mēs neesam snieguši detalizētus komentārus par ierosinātajiem tiesību aktu grozījumiem, taču tā vietā mēs norādām uz galvenajām problēmām un riskiem.

Iespēja saņemt 100 % līdzfinansējumu

7. Priekšlikums neietver papildu ES finansējumu dalībvalstīm. Tomēr tas paredz ātrāku ES finansējuma pārvietošanu, dodot dalībvalstij iespēju pieprasīt, lai ES nodrošina 100 % finansējuma likmi, un saskaņā ar to dalībvalstij nav pienākuma nodrošināt savu līdzfinansējumu⁽⁶⁾. Šā pasākuma rezultātā tiktu uzlabota dalībvalstu resursu pieejamība īstermiņā. Tā ietekme dažādās dalībvalstīs būtu atšķirīga atkarībā no vairākiem faktoriem, tostarp no pašlaik spēkā esošajām līdzfinansējuma likmēm un dalībvalstu relatīvās virzības savu programmu izpildē. Kopumā vislielāko labumu no šā pasākuma gūs dalībvalstis: kurām ir piešķirts lielāks finansējums tām pieejamo uzsākto darbības programmu ietvaros; kuras nākamā grāmatvedības gada laikā iesniegs lielākās izdevumu summas; un kurām parasti ir zemākas līdzfinansējuma likmes.

8. Programmas īstenošanas paātrināšana un atļautā izdevumu attiecināmība pabeigtām darbībām radīs spiedienu uz ES budžetā pieejamajām maksājumu apropriācijām. Mēs atzīmējam, ka "ierosinātā grozījuma ietekmi uz maksājumu apropriācijām 2020. gadā Komisija rūpīgi uzraudzīs, ņemot vērā gan budžeta izpildi, gan pārskatītās dalībvalstu prognozes"⁽⁷⁾.

Lielāka elastība dalībvalstīm pēc savas izvēles novirzīt ES atbalstu

9. Saskaņā ar priekšlikumu dalībvalstīm būtu lielāka elastība reaģēt uz Covid-19 uzliesmojumu, novirzot ES līdzekļus tur, kur tie ir visvairāk vajadzīgi. Konkrēti, tajā tiek atcelta prasība noteiktu daļu ESI fondu izdevumu novirzīt svarīgajām jomām⁽⁸⁾ (piemēram, pētniecībai un attīstībai vai klimatam un enerģētikai), un tas paredz lielākas iespējas veikt pārvietojumus starp fondiem, programmām un dalībvalsts reģioniem⁽⁹⁾. Saskaņā ar šo priekšlikumu lēmumu par to, kur tieši novirzīt finansējumu, praksē pieņemtu dalībvalsts. Turklāt priekšlikumā piedāvātā elastība var ietekmēt ES spēju sasniegt darbības programmās sākotnēji noteiktos mērķus un Komisijas spēju ziņot par darbības rezultātiem.

10. Lai gan dažas administratīvās prasības priekšlikumā ir rosināts atcelt (piemēram, nepieciešamību grozīt partnerības nolīgumus), tomēr vairāku jauno pasākumu īstenošanai būtu nepieciešams grozīt darbības programmas un pēc tam saņemt Komisijas apstiprinājumu. Tas var radīt ievērojamu administratīvo slogu, it īpaši Komisijai, kurai īsā laikā būtu jāapstrādā liels skaits izmaiņu. Lai mazinātu šo risku un maksimāli palielinātu līdzekļu ietekmi, dalībvalstīm un Komisijai darbības programmu grozījumi būtu jāattiecinā tikai uz līdzekļu pārdali darbībām, kas saistītas ar Covid-19 uzliesmojumu, nolūkā pēc iespējas samazināt iespējamību, ka atbalsta saņēmēji līdzekļus saņem ar kavēšanos.

⁽⁶⁾ Ierosinātais jaunais Regulas (ES) Nr. 1303/2013 25.a panta 2. punkts, ar ko groza tās pašas regulas 60. panta 1. punktu un 120. panta 3. punktu. Pārvietojumi nedrīkst samazināt minimālos līdzekļus, kas atvēlēti Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvai (JNI) un atbalstam vistrūcīgākajām personām, kā noteikts attiecīgi regulas 92. panta 5. un 7. punktā.

⁽⁷⁾ Paskaidrojuma raksts, kas pievienots Komisijas priekšlikumam COM(2020) 138 final (procedūra 2020/0054 (COD)) Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 1303/2013 un Regulu (ES) Nr. 1301/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā Covid-19 uzliesmojuma mazināšanas vajadzībām.

⁽⁸⁾ Ierosinātais jaunais Regulas (ES) Nr. 1303/2013 25.a panta 5. punkts, ar ko groza tās pašas regulas 18. pantu.

⁽⁹⁾ Ierosinātais jaunais Regulas (ES) Nr. 1303/2013 25.a panta 2. punkts un 25.a panta 3. punkts, ar ko groza tās pašas regulas 92. panta 1. punkta a) līdz d) apakšpunktu, 92. panta 4. punktu un 93. pantu.

Īpašo pasākumu izmantošanas uzraudzība

11. Priekšlikums ļautu retrospektīvi izvēlēties un finansēt darbības, “kas paredzētas, lai veicinātu spēju reaģēt uz (..) krīzi”⁽¹²⁾. Mēs konstatējam, ka priekšlikumā nav sniegta detalizēta informācija nedz par paredzēto darbību veidu, nedz par to, kā dalībvalstis un Komisija varētu tās uzraudzīt. Tajā nav arī noteiktas ieguldījumu uzraudzības prasības (piemēram, īpaša prioritārā virziena noteikšana, intervences kodu grupēšana šīm darbībām vai Covid-19 paredzēto reaģēšanas izdevumu atzīmēšana IT sistēmās). Līdz ar to Komisijai un likumdevējiem uzreiz nebūtu pieejama uzticama informācija par ESI fondu izdevumiem saistībā ar Covid-19 uzliesmojumu, un tas varētu ietekmēt pārskatbaidību par līdzekļu izlietojumu ES pilsoņu priekšā.

Pasākumu laika grafiks

12. Daži pasākumi būtu pieejami uz noteiktu laiku (100 % līdzfinansējuma likmes, atlikti gada īstenošanas ziņojumu termiņi, grozīta revīzijas atlases kārtība, grūtībās nonākušu uzņēmumu finansēšana), savukārt citi pasākumi, iespējams, būtu spēkā līdz 2023. gada beigām, kad ir jāpārtrauc pašreizējā plānošanas perioda maksājumi (atteikšanās no tematiskās koncentrācijas prasībām un grozījumiem partnerības nolīgumos). Ņemot vērā neziņu par to, cik ilgi dažādie krīzes aspekti saglabāsies, ir lietderīgi paredzēt elastīgu grafiku. Tomēr attiecībā uz pasākumiem, kuru pašlaik noteiktais beigu datums ir plānošanas perioda beigās, ir svarīgi, lai Komisija rūpīgi uzraudzītu situācijas attīstību, lai nodrošinātu, ka tie tiek īstenoti tikai tik ilgi, cik to prasa iepriekš minētās “pagaidu ārkārtas” pasākumu ieviešanas mērķis.

Ietekme uz revidentu darbu

13. Priekšlikums ļautu revīzijas iestādēm ar Covid-19 uzliesmojumu pamatot nestatistiskas atlases metožu izmantošanu vienā grāmatvedības gadā⁽¹³⁾. Šis pasākums varētu samazināt to revīzijas iestāžu darba apjomu, kuras izmanto šo iespēju⁽¹⁴⁾. Taču tas rada risku, ka iegūtās izlases saistībā ar attiecīgajām programmām nebūs reprezentatīvas, tādējādi iespējams, ka kļūdu īpatsvari un revīzijas atzinumi par attiecīgo gadu nebūs uzticami. Tas var vājināt uzraudzību pār ESI fondu līdzekļu izlietošanu laikā, kad izdevumi, visticamāk, būs jo īpaši pakļauti kļūdu un/vai krāpšanas riskam. Līdz ar to šis priekšlikums varētu ietekmēt Komisijas spēju sniegt pārlicību par līdzekļu likumīgu izmantošanu, un tas varētu ietekmēt pārskatbaidības procesu un mūsu revīzijas darbu.

NOBEIGUMA PIEZĪMES

14. Komisija ierosina izmaiņas KNR un ERAF regulā, un šie grozījumi atvieglotu vairākus noteikumus attiecībā uz ESI fondu izdevumiem 2014.–2020. gadā. Šī īstermiņa reakcija ir nepieciešama, lai palīdzētu dalībvalstīm mazināt Covid-19 krīzes sekas. Taču tam nevajadzētu izraisīt būtiskus kompromisus attiecībā uz izdevumu pārskatbaidību, jo tas var nelabvēlīgi ietekmēt ES iedzīvotāju uzticību iestādēm ilgtermiņā. Komisijas darbu ietekmēja politiskais spiediens un ļoti īsie priekšlikuma iesniegšanas termiņi – šie apstākļi palielina risku, ka šo pasākumu izstrādes un īstenošanas laikā radīsies neparedzētas problēmas. Tādēļ Komisijai rūpīgi jāseko līdzi to izmantošanai, situācijai laika gaitā mainoties, lai vajadzības gadījumā veiktu izmaiņas, pamatojoties uz praktisko pieredzi. Ierosinātie grozītie noteikumi ir tikai pagaidu noteikumi, kas izstrādāti ārkārtas situācijas dēļ. Būs svarīgi pēc iespējas drīzāk atgriezties pie parastajiem noteikumiem.

Šo atzinumu Revīzijas palāta pieņēma 2020. gada 14. aprīļa sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā –
priekšsēdētājs
Klaus-Heiner LEHNE

⁽¹²⁾ Jaunais Regulas (ES) Nr. 1303/2013 25.a panta 7. punkts, ar ko groza 65. panta 6. punktu saistībā ar jaunajām attiecināmajām darbībām, kas ar Regulas (ES) 2020/460 65. panta 10. punktu ieviestas no 2020. gada 1. februāra.

⁽¹³⁾ Jaunais Regulas (ES) Nr. 1303/2013 25.a panta 12. punkts, ar ko groza tās pašas regulas 127. panta 1. punktu.

⁽¹⁴⁾ Praksē šis pasākums būtu noderīgs datu kopām, kas ir mazākas par 600 darbībām.